

ขยะมีคุณค่าสร้างสรรค์เมือง

โครงการพลเมืองเยาวชนร่วมสร้างเมืองของทุกคน
ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
จ.มหาสารคาม

เมื่อพบว่าในพื้นที่บ้านท่าขอนยาง ชุมชนที่อยู่ติดมหาวิทยาลัยมีนิสิตอาศัยอยู่ในหอพักจำนวนมาก และมีปัญหาการกำจัดขยะของชุมชน โดยที่ผ่านมามีชาวบ้านทิ้งขยะไว้รอบเทศบาล มาเก็บ หรือนำไปเผาบริเวณริมแม่น้ำชีท้ายหมู่บ้าน จนทำให้กลายเป็นพื้นที่เสื่อมโทรม ดังนั้นจึงมีการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหามหาขยะในชุมชนเมืองโดยใช้แนวคิด “ขยะที่มากกว่าขยะ” เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมร่วมสร้างการเรียนรู้ เพื่อให้ขยะในชุมชนลดลง ดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบของชมรมสื่อสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสร่วมเรียนรู้ ร่วมค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการสร้างสรรค์ที่มาจากความคิดของคนทุกส่วนในเมือง เช่น การสร้างความหมายใหม่ให้กับการจัดการขยะ การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อเปิดตลาดรีไซเคิลขยะ การสร้างเรื่องเล่าจากขยะ เป็นต้น

จุดประกายให้มองเห็นปัญหาขยะ

แกนนำเยาวชนชมรมสื่อสร้างสรรค์ได้นำความรู้ และแนวคิด MIDL for Inclusive Cities และเมืองสำหรับทุกคน (Inclusive Cities) มาจัดกิจกรรมการเดินทางเมือง นำกลุ่มแกนนำเยาวชนในชมรมสื่อสร้างสรรค์ออกไป วิเคราะห์บริบทของชุมชน ทั้งเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม รวมถึงปัญหาขยะและน้ำท่วมที่เชื่อมโยงกัน ฝึกทักษะ การวิเคราะห์ ประเมิน วิพากษ์ เพื่อเข้าใจปัญหา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบกิจกรรมและกระบวนการ ที่ทำให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วม เกิดการรับรู้ปัญหา จนนำไปสู่ความต้องการในการเปลี่ยนแปลง และ จุดประกายให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักถึง ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง

สร้างความหมายใหม่ให้กับขยะ

จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความหมายใหม่ให้กับ การจัดการขยะ สร้างพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อเปิดตลาดรีไซเคิล ขยะ การสร้างเรื่องเล่าจากขยะ และการจัดกิจกรรม ที่หลากหลายในพื้นที่

- **กิจกรรมแแต้มลี ปันสุข** แกนนำเยาวชน ของชมรมสื่อสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จัดกิจกรรมเชิญคุณครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านท่า ขอนยางเข้าร่วมกิจกรรมแแต้มลี ปันสุข สร้างสรรค์พื้นที่ ให้เกิดศิลปะและสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชน

- **จัดกิจกรรม MIDL@ท่าขอนยาง Young เปลี่ยนขยะที่ไม่ใช่ขยะ** ชวนมาร่วมแก้ปัญหาและ ออกแบบเมืองของทุกคน โดยภายในงานมีการ จัดนิทรรศการภาพถ่ายน้ำท่วมที่ชุมชนได้รับผลกระทบ อันมีสาเหตุหนึ่งมาจากขยะอุดตันท่อ ทำให้การระบายน้ำ ในช่วงน้ำท่วมทำได้ช้า ส่งผลให้ชุมชนประสบกับปัญหา น้ำท่วมขังแทบทุกครั้งในฤดูฝน กิจกรรมการเล่าเรื่อง ความหลังของบ้านท่าขอนยาง และกิจกรรมการแสดง จากชมรมสื่อสร้างสรรค์

ผ้าพะเหวด

ที่คนในชุมชนมาร่วมต่อเติมสีสันอัตลักษณ์ของตนเอง
ผ้าพะเหวดพื้นเดียวในโลก ที่แสดงเรื่องเล่าความภาคภูมิใจ
ในคุณค่าตนเองของ **ชุมชนท่าขอนยาง จ.มหาสารคาม**

เปิดพื้นที่สร้างสรรค์อัตลักษณ์

"ชุมชนท่าขอนยาง"

แต้มสีเล่าเรื่องคุณค่าชุมชนร่วมกัน
ผ่านพื้นผ้าพะเหวด

“
 เมื่อนึกถึง กำขออนยาง ต้องนึกถึงประเพณีเก่าๆ
 ของบรรพบุรุษที่พากำต่อๆ กันมา
 ชาวกำขออนยางภาคภูมิใจ
 ที่ได้รักษาประเพณีที่สืบทอดกันมา
 เพื่อไม่ให้มันหายไปไหน
 และ นิสิต ที่ได้มาศึกษาเรียนรู้ ก็จะได้ความรู้กลับไปด้วย

- แมวในชุมชนกำขออนยางที่มาร่วมในกิจกรรม -

”

ต่อยอดสู่พื้นที่สร้างสรรค์ Street Art ริมซี

ค้นพบศักยภาพของพื้นที่ที่เคยถูกละเลย มีการสร้างสรรค์พื้นที่ที่ไม่ค่อยมีคนเข้ามาใช้ประโยชน์ให้เป็นพื้นที่เล่นของเด็กในชุมชน ระดมความคิดของผู้ร่วมงานในการต่อยอดพื้นที่ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เป็น Street Art ริมซี โดยพบว่าพื้นที่ดังกล่าวถึงแม้จะเป็นเส้นทางที่สามารถเดินลงไปชมแม่น้ำชีได้ แต่ก็เป็นที่ที่คนในชุมชนนำขยะมาเผาก่อปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพ ทำให้พื้นที่ดังกล่าวเสื่อมโทรมและถูกมองข้ามความสำคัญไป

ดังนั้นการสร้างมุมมองใหม่ให้กับพื้นที่นี้ด้วยการแต่งแต้มพื้นที่เป็นตารางเกมบันไดงู และการละเล่นเตย ซึ่งเป็นการละเล่นของเด็ก ๆ ในชุมชนในยุคก่อน จึงเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่จะเปลี่ยนมุมมองใหม่ยกระดับพื้นที่บริเวณนี้ให้แสดงบทบาทของการเชื่อมร้อยคนเข้าไว้ด้วยกันผ่านพื้นที่การเล่น และเป็นพื้นที่ในการสื่อสารถึงบทเรียนเกี่ยวกับปัญหาขยะ

จุดเริ่มต้นมองปัญหาขยะในภาพรวม

สิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องคือ การสร้างพื้นที่เรียนรู้เพื่อมองภาพรวมของปัญหาร่วมกัน ไม่ใช่มองว่าขยะเป็นเรื่องของใครคนใดคนหนึ่งหรือหน่วยงานรัฐที่จะเข้ามาจัดการเท่านั้น การใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรม และการสื่อสารผ่านเครือข่ายการสื่อสารภาคพลเมืองทำให้ประเด็นการจัดการขยะของชุมชนได้รับการเผยแพร่ ช่วยสร้างจิตสำนึกและการลงมือจัดการปัญหาขยะด้วยวิธีการของชุมชนได้ในระดับเบื้องต้น

โดยกิจกรรมทั้งหมดเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในการเชื่อมร้อยการทำงานในพื้นที่กับนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายได้ แต่การนำแนวคิดเรื่อง Inclusive Cities เมืองสำหรับทุกคนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาขยะเป็นจุดเริ่มต้นที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างการเรียนรู้ทำความเข้าใจ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เกิดพื้นที่สร้างสรรค์ที่คนในชุมชนใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งจะเป็นพื้นที่สื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งเรื่องขยะและเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในเมืองของตนเองได้มากขึ้นต่อไป

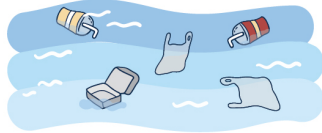
ยะมีคุณค่าสร้างสรรค์เมือง

โครงการพลเมืองเยาวชนร่วมสร้างเมืองของทุกคน ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จ.มหาสารคาม

MIDL

กระบวนการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ
สารสนเทศ สื่อดิจิทัล

“น้ำท่วมเพราะขยะอุดตัน”

ต้นเหตุมาจากหลากหลายสาเหตุ

- ปัญหาการกำจัดขยะชุมชน
- ปัญหาการเก็บขยะ
- พฤติกรรมการนำขยะไปเผาบริเวณลำน้ำชี ทำให้พื้นที่กลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม

ชมรมสื่อสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
นำแนวคิด MIDL มาสร้างสรรค์กิจกรรม

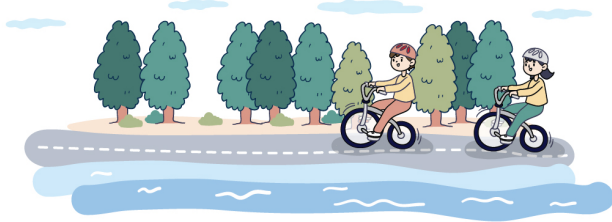
ด้วยแนวคิด

“สร้างความหมายใหม่ สร้างพื้นที่ สร้างเรื่องเล่า”

1. Access :

การเข้าถึงข้อมูล

จัดกิจกรรมเดินเมืองโดยมีแกนนำเยาวชนจากชมรมสื่อสร้างสรรค์
ออกไปช่วยกันวิเคราะห์ ประเมิน วิพากษ์ ทำความเข้าใจปัญหา

2. Analyze:

การวิเคราะห์รากเหง้า ของปัญหา!

กลับมาร่วมกันสะท้อนข้อมูล และซักชวนคนในพื้นที่
มาร่วมกันออกแบบกิจกรรม เพื่อจุดประกายให้เกิด
ความตระหนักถึงปัญหาขยะ ที่ส่งผลต่อตนเอง

3. Create : การสื่อสารข้อมูล

3.1 สร้างความหมายใหม่ให้กับขยะ

ครูและนักเรียนช่วยกันแต้มสีป็นสุข
เกิดพื้นที่แห่งศิลปะ

- ช่วยกันออกแบบเมือง
แปลงขยะที่ไม่ใช่ขยะ

- จัดนิทรรศการภาพถ่ายน้ำท่วมที่ชุมชน
ได้รับผลกระทบโดยมีสาเหตุมาจากขยะ
ที่อุดตันท่อน้ำ จนทำให้เกิดน้ำท่วมในชุมชน

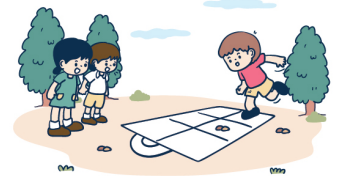
3.2 สร้างพื้นที่สร้างสรรค์

- เปิดตลาดรีไซเคิลขยะ สร้างกิจกรรม
การมีส่วนร่วมออกแบบพื้นที่สร้างสรรค์
จากพื้นที่ทรุดโทรมสู่พื้นที่สร้างสรรค์

3.3 สร้างเรื่องเล่าจากขยะ

- สร้างกิจกรรมการเล่นของเด็กๆ
ในยุคก่อน โดยแฝงเนื้อหาบทเรียน
เกี่ยวกับปัญหาขยะ

4. Reflect and Act : สะท้อนกลับการสื่อสาร

เกิดพื้นที่เรียนรู้เพื่อการมองภาพรวม

“ขยะ ไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่ง”

พื้นที่แห่งนี้จึงเป็นพื้นที่เผยแพร่ช่วยสร้างจิตสำนึก

พลลัพธ์

เกิดการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ปัญหาที่พบเจอในชุมชน และการเข้ามามีส่วนร่วม
ของคนในชุมชนมากขึ้น